

ความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตน
ของ นายวสันต์ ตรี้อยพิสุทธิ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๑๘/๒๕๕๑

เรื่องพิจารณาที่ ๓๗/๒๕๕๑

วันที่ ๒ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๕๕๑

ประเด็นวินิจฉัย

ประเด็นที่ ๑ นายสุนทร วัฒวัณธ์ รองหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์โดยกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ หรือไม่

ประเด็นที่ ๒ มีเหตุสมควรให้ยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง หรือไม่

ประเด็นที่ ๓ หัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ถูกร้องต้องถูกเพิกถอนสิทธิการเลือกตั้ง หรือไม่

ความเห็น

ได้พิจารณาแล้ว เห็นว่า ข้อเท็จจริงต้องรับฟังเป็นยุติตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งเป็นที่สอดคล้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๕ วรรคหนึ่ง ว่า นายสุนทร วัฒวัณธ์ ได้ก่อให้เกิดผู้อื่นกระทำความผิด หรือรู้เห็นเป็นใจให้บุคคลอื่นแจกเงินแก่ผู้มีสิทธิลงคะแนนเลือกตั้งเพื่อจูงใจให้ผู้นั้นลงคะแนนเลือกตั้งให้นายสุนทรและพรรคการเมืองผู้ถูกร้องอันเป็นการฝ่าฝืน มาตรา ๕๑ มาตรา ๕๘ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. ๒๕๕๐ ศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจก้าวล่วงเข้าไปวินิจฉัยในประเด็นปัญหา ซึ่งเป็นอำนาจหน้าที่ขององค์กรอื่นได้ ที่ผู้ถูกร้องต่อสู้ว่านายสุนทรถูกกีดกันแก่งัดจูงไม่ขึ้น ส่วนที่ผู้ร้องอ้างว่า นายประชัย เลี่ยวไพรัตน์ หัวหน้าพรรคการเมืองผู้ถูกร้องได้ลาออกไปตั้งแต่วันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๕๐ ทำให้กรรมการบริหารทั้งคณะพ้นตำแหน่งไปด้วยจึงไม่มีกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ถูกร้องในขณะเกิดเหตุอันจะเป็นเหตุให้ต้องยุบพรรคการเมืองนั้น เห็นว่า ตามข้อบังคับของพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๓๐ วรรคห้า กำหนดให้คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองที่ต้องพ้นจากตำแหน่ง ต้องอยู่ในตำแหน่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่ต่อไปจนกว่านายทะเบียนพรรคการเมืองจะตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองชุดใหม่ เมื่อปรากฏว่านายทะเบียนพรรคการเมือง

ตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ถูกร้องเมื่อวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๕๑ เช่นนี้จึงต้องถือว่านายสุนทรยังคงมีฐานะเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ถูกร้องอยู่ในขณะเกิดเหตุ แม้เป็นเพียงการรักษาการก็ไม่ทำให้ฐานะเปลี่ยนแปลงไป มิฉะนั้นรัฐมนตรีรักษาการที่ทำการทุจริต ก็ไม่ต้องมีความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ซึ่งเห็นได้ชัดเจนว่าจะแปลกฎหมายในลักษณะนี้ไม่ได้ ข้อต่อสู้ของผู้ถูกร้องในข้อนี้ฟังไม่ขึ้นเช่นกัน

สำหรับปัญหาว่ามีเหตุสมควรให้ยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้องหรือไม่ เห็นว่า ผู้ถูกร้องเป็น พรรคการเมืองอันเป็นองค์กรที่มีความสำคัญยิ่งของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ต้องเป็น แบบอย่างที่ดีถูกต้อง ขอบธรรม และสุจริต การได้มาซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องควรได้มา ด้วยความบริสุทธิ์ ด้วยความนิยมในตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งและพรรคการเมืองผู้ถูกร้องเป็นหลัก มิใช่ได้มาเพราะผลประโยชน์หรืออามิสสินจ้างที่เป็นเหตุจูงใจผู้มีสิทธิเลือกตั้งให้ลงคะแนนเลือกตั้งให้ กรรมการบริหารพรรคทุกคนก็ควรต้องช่วยกันทำหน้าที่ควบคุมดูแลผู้สมัครรับเลือกตั้งที่พรรคส่ง ตลอดจนสมาชิกอื่นและแม้แต่กรรมการบริหารพรรคด้วยกัน มิให้กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดให้ฝ่าฝืน ต่อกฎหมาย แต่นายสุนทร กรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง ซึ่งเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งด้วย กลับใช้วิธีการอันผิดกฎหมายเพื่อให้ตนเองได้รับเลือกตั้ง ทำให้พรรคการเมืองผู้ถูกร้องได้สมาชิก สภาผู้แทนราษฎรเพิ่มขึ้น ซึ่งต้องถือว่าผู้ถูกร้องได้รับประโยชน์แล้ว กรณีจึงเป็นเรื่องร้ายแรงสมควร ยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๗ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๖๘ วรรคสี่ ที่ผู้ถูกร้องต่อสู้ว่า กรณีที่จะยุบพรรคการเมืองได้นั้นจะต้องมีบุคคลอย่างน้อยสองคน คือผู้สมัคร รับเลือกตั้งคนหนึ่ง หัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองที่มีส่วนรู้เห็น ปลอ่ยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำนั้นแล้วมิได้ยับยั้งหรือแก้ไขเพื่อให้การเลือกตั้งเป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม อีกคนหนึ่ง กรณีของผู้ถูกร้องมีบุคคลคนเดียวคือนายสุนทร จึงยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้องไม่ได้ นั้น เห็นว่า นายสุนทรเป็นผู้รับสมัครรับเลือกตั้งและเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ถูกร้องด้วย จึงเป็นตัวการในการกระทำผิดทั้งสองฐานะร้ายแรงยิ่งกว่าการมีส่วนรู้เห็น ฯลฯ เป็นเหตุให้ยุบพรรคการเมืองได้ แต่กรรมการบริหารพรรคการเมืองหลายสิบคน ต่างคนต่างแยกกันกระทำผิด ไม่ได้รู้เห็นซึ่งกันและกัน กลับยุบพรรคการเมืองไม่ได้ หรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีส่วนรู้เห็นหรือสนับสนุนการกระทำผิด ของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นเหตุให้ยุบพรรคการเมืองได้ แต่กรรมการบริหารพรรคการเมืองเป็นตัวการกระทำผิด กลับยุบพรรคการเมืองไม่ได้ เห็นได้ว่ากฎหมายย่อมไม่ได้มีเจตนารมณ์เช่นนั้น ข้อต่อสู้ของผู้ถูกร้องฟังไม่ขึ้น

ปัญหาต่อไปมีว่า ต้องเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าและกรรมการบริหารพรรคการเมือง ผู้ถูกร้องหรือไม่ เพียงใด เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๗ วรรคสอง บัญญัติว่า “...ในกรณีที่ ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมือง และกรรมการบริหารพรรคการเมืองดังกล่าวมีกำหนดเวลาห้าปีนับตั้งแต่วันที่คำสั่งให้ยุบพรรคการเมือง” บทบัญญัติเช่นนี้เป็นบทบังคับเด็ดขาดมิให้เปิดโอกาสให้ศาลรัฐธรรมนูญใช้ดุลพินิจแต่อย่างใด แม้ผู้ร้อง จะมีคำขอให้ศาลรัฐธรรมนูญใช้ดุลพินิจในเรื่องนี้ได้ โดยใช้ข้อความตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๕๘ ก็ตาม แต่เมื่อผู้ร้องขอให้ยุบพรรคการเมืองผู้ถูกร้อง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๗ การสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งย่อมเป็นส่วนหนึ่งของการยุบพรรคการเมือง ผู้ถูกร้องด้วย และต้องมีคำสั่งในเรื่องนี้แม้ผู้ร้องมิได้มีคำขอโดยตรง เทียบเคียงกับคำพิพากษาศาลฎีกา ที่ ๕๖๓๖-๕๖๓๘/๒๕๓๔ คดีระหว่าง พนักงานอัยการจังหวัดปัตตานี โจทก์ นายเจริญ จันทอิสสระ จำเลยซึ่งศาลฎีกาวินิจฉัยให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของจำเลยซึ่งเป็นส่วนประกอบของบทมาตราที่ลงโทษ โดยโจทก์ไม่ได้มีคำขอ และแม้กรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ถูกร้องคนอื่นจะมิได้รู้เห็นในการกระทำผิด ของนายสุนทรก็ตาม แต่ก็เป็นความรับผิดชอบร่วมกันของหัวหน้าและกรรมการบริหารพรรคการเมือง ผู้ถูกร้อง ตลอดจนสมาชิกพรรคการเมืองผู้ถูกร้องในอันที่จะต้องเลือกคนดีเข้ามาเป็นกรรมการบริหาร พรรคการเมืองของตน ทำนองเดียวกับหุ้นส่วนในห้างหุ้นส่วนสามัญต้องร่วมรับผิดชอบในหนี้สินของห้าง หรืออาจต้องละลายตามห้างด้วยทั้ง ๆ ที่ไม่ใช่หุ้นส่วนผู้จัดการ บางกรณีบุคคลอาจมีความรับผิดชอบทางอาญา ถึงจำคุกได้ด้วยโดยตนเองมิได้เกี่ยวข้องกับกระทำความผิดของผู้อื่น เช่น ความผิดตามมาตรา ๒๖ มาตรา ๗๘ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ ข้อต่อสู้ของผู้ถูกร้องข้อนี้ฟังไม่ขึ้นเช่นกัน

ด้วยเหตุดังกล่าว จึงมีความเห็นควรยุบพรรคประชาธิปัตย์ผู้ถูกร้อง และให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง ของหัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์และกรรมการบริหารพรรคประชาธิปัตย์ผู้ถูกร้องตามที่มีรายชื่อ รักษาการอยู่ในวันเกิดเหตุการณ์กระทำผิดคือวันที่ ๒๓ ธันวาคม ๒๕๕๐ เป็นเวลาห้าปีนับตั้งแต่วันที่คำสั่ง

นายวสันต์ สร้อยพิสุทธิ์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ